

Kulttuurin toimialan eettinen toimielin

Johdanto

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoanne selvityshenkilön ehdotuksesta, joka koskee mahdollista eettisen toimielimen perustamista taiteen ja kulttuurin toimialalle.

Selvityksen mukaan taiteen ja kulttuurin toimialalle tarvitaan eettinen toimielin. Sen tehtävät koskisivat sekä ennaltaehkäisevää että jälkikäteistä toimintaa pääpainon ollessa ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Selvityshenkilö esittää, että toimielin sijoitettaisiin hallinnollisesti Taiteen edistämiskeskuksen yhteyteen, kuitenkin niin, että se olisi toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton sekä Taiteen edistämiskeskukseen mutta myös opetus- ja kulttuuriministeriöön nähden.

Tausta

Eettiset kysymykset ovat nousseet julkiseen keskusteluun viime vuosien aikana. Taustalla on julkisuuteen nousseita ongelmatapauksia, mutta myös yleisempi muutos arvoissa ja asenteissa ja tähän liittyen mm. metoo-liike. Opetus- ja kulttuuriministeriö on teettänyt jo aiemmin asiakokokonaisuuteen liittyviä selvityksiä ja tutkimuksia. Vuoden 2020 alussa ministeriö järjesti toimialan toimijoille keskustelutilaisuuden, jossa eettisten kysymysten esiin nostamisen ja käsittelyn tarve mahdollisen näihin kysymyksiin keskittyvän toimielimen tai muun toimijan muodossa sai laajan tuen. Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi selvityshenkilötoimeksiannon Jukka Liedekselle 20.2.2020.

Tavoitteet

Selvityshenkilön asettamisen tavoite oli selvittää erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja eettisen toimielimen perustamiseen liittyen. Selvityshenkilön yksittäisemmät tehtävät toimeksiannossa olivat:

1. Millainen kulttuurialan eettisen toimielimen tulisi olla oikeudelliselta muodoltaan?
2. Keiden toimijoiden (viranomaiset, yhteisöt, muut toimijat) tulisi perustaa kulttuurialan eettinen toimielin?
3. Mitkä olisivat kulttuurialan eettisen toimielimen tehtävät?
4. Mikä olisi kulttuurialan eettisen toimielimen toimivalta?

5. Miten kulttuurialan eettisen toimielimen toiminnan rahoitus olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista rahoittaa?
6. Miten kulttuurialan eettisen toimielimen hallinto olisi tarkoituksenmukaista järjestää?
7. Miten kulttuurialan eettisen toimielimen toiminnassa voitaisiin varmistaa, että yksittäinen henkilö voi tarvittaessa nimettömänä tuoda esiin kokemansa epäkohdat?
8. Miten mahdollinen yhteistyö muiden alojen eettisiä asioita käsittelevien toimielinten tai vastaavien kanssa olisi mahdollista järjestää?
9. Muut mahdolliset selvitystyön aikana esille tulevat asiat.

Selvityshenkilö ehdottaa, että Suomeen perustetaan eettinen toimielin taiteen ja kulttuurin aloille. Selvityshenkilö rajaa ehdotuksensa opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuri- ja taidepolitiikan organisatorisen aseman ja tehtäväalueen mukaisesti, mutta jättää ministeriön arvioitavaksi, mihin tai miten taiteen ja kulttuurin eettisen toimielimen tehtävissä ja toiminnassa vedetään raja suhteessa muihin saman ministeriön politiikka-alueisiin, esimerkiksi koulutuspolitiikkaan. Toimielimen tehtävistä selvityshenkilö painottaa ennaltaehkäisevää toimintaa. Myös jälkikäteinen toiminta ja konkreettisten tapausten käsittely kuuluisivat toimielimen tehtäviin, mutta tältä osin selvityshenkilö korostaa toiminnan kompleksisuutta ja arkaluontoisuutta

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssa julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausuntomenettelystä on lähetetty tieto sähköpostilla niille tahoille, joita asian ainakin katsotaan koskevan. Myös muut kuin tässä jakelussa mukana olevat tahot voivat antaa lausunnon.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 25.11.2020.

Valmistelijat

Kulttuuriasiainneuvos Esa Pirnes, esa.pirnes@minedu.fi, puh. 0295 530 329

Linkit

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162362> - Länk till utredningen (på finska, med svenskt sammandrag): <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162362>

Jakelu:

Aalto-yliopisto
APFI ry
Arkkitehtuurin tiedotuskeskus
Celia
Cupore
Design Forum Finland
Dokumenttikilta ry
Finland Festivals
Finlandssvenskt filmcentrum rf
Forum Artis
Frame
HUMAK
Julkisen sanan neuvosto
Kansallisgalleria
Kansallisooppera
Kansallisteatteri
KAVI
Konserttikeskus
Konservatorioliitto
Koulukinoyhdistys ry
Kulta ry
Kulttuuria kaikille –palvelu
Lapin yliopisto
LiveFin
Mediakasvatuskeskus Metka ry
Museoalan ammattiliitto
Museovirasto
Music Finland ry
Neogames Finland ry
OKM/Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osast
OKM/Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto
OKM/Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto
OKM/Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaan sivistystyön osasto
Ornamo
Palta
Sirkuksen tiedotuskeskus ry
Sosiaali- ja terveystieteiden neuvottelukunta
Sulasol
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry
Suomen Animaationtekijät ry
Suomen Arkkitehtiliitto
Suomen elokuva- ja mediatyöntekijät SET set@teme.fi
Suomen Elokuvaohjaajaliitto, SELO ryinfo@selo.fi
Suomen Jazzliitto
Suomen Kansanmusiikkiliitto ry
Suomen kirjailijaliitto
Suomen Kirjastoseura
Suomen Kuntaliitto
Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry
Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto
Suomen Museoliitto

Suomen Musiikintekijät
Suomen musiikkikasvatusseura
Suomen musiikkioppilaitosten liitto sml@musicedu.fi
Suomen Muusikkojen liitto
Suomen sanataideopetuksen seura posti@sanataide.fi
Suomen Sinfoniaorkesterit
Suomen Säveltäjät
Suomen Taiteilijaseura
Suomen Tanssi- ja sirkustaiteilijat
Suomen tanssioppilaitosten liitto toimisto@stopp.fi
Suomen Teatterit
Suomen työväen musiikkiliitto
Suomen urheilun eettinen keskus info@suek.fi
Suomenlinnan hoitokunta
Svenska litteratursällskapet i Finland rf
Taideneuvosto
Taideyliopisto
TAIKE
Taiteen perusopetusliitto
Tanssin Tiedotuskeskus ry
Tasa-arvovaltuutettu
Teatterin tiedotuskeskus ry
Tutkimuseettinen neuvottelukunta
Työväen näyttämöiden liitto
Valtion virkamieseettinen neuvottelukunta sanna.helopuro@vnk.fi
Women in Film & Television Finland ry

Lausunnonantajan lausunto

Pidättekö perusteltuna selvityshenkilön esittämää näkemystä, että taiteen ja kulttuurin alalle tulee perustaa eettisiä kysymyksiä käsittelevä toimielin?

Miten suhtaudutte ehdotukseen perustaa taiteen ja kulttuurin alojen eettisiä kysymyksiä käsittelevä toimielin Taiteen edistämiskeskuksen yhteyteen?

Miten arvioitte selvityshenkilön ehdotusta ko. toimielimen toimivallasta ja tehtävistä (erityisesti toimivallan osalta rajat suhteessa muihin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloihin sekä toiminnan osalta jako ja painotus ennaltaehkäisevän toiminnan ja jälkikäteisen toiminnan välillä)?

Miten arvioitte selvitykseen ehdotuksia toimielimen hallinnosta ja rahoituksesta?

Muut mahdolliset huomiot selvityshenkilön ehdotukseen liittyen?

Pirnes Esa
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Pirnes Esa
Opetus- ja kulttuuriministeriö